

Vindinge Lokalhistoriske Forening

Byhornet

April 2016 - 23. årgang nr. 1

Indhold:

Nyt fra arkivet
Mordbranden i Vindinge
Aktivitetskalender 2016
Bestyrelsen

Arkivet i skolens kælder

åbent efter aftale. Kontakt bestyrelsen.

Besøg vores hjemmeside: www.vindinge.dk/Lokalhistorisk_forening

Find os på Facebook: Vindinge Lokalhistoriske Forening eller

www.arkiv.dk Søg på: Vindinge lokalhistoriske forening

Lørdag den 17. september - 11:00 - 14:00 ÅBENT HUS I ARKIVET.

Nærmere oplysninger i næste nummer af Byhornet - men sæt allerede nu kryds i kalenderen.

Nyt fra Arkivet:

Vi er i fuld gang med scanning af alle de gamle billeder, vi har modtaget. Der ligger efterhånden mange billeder på Arkivbasen - - og vi fortsætter ufortrødent. Det er et stort arbejde at scanne, kontrollere navne og lægge ind på siden, så I må have tålmodighed med os.

Heldigvis har vi fået et par hjælpere:

Jane Sørensen og Klaus Risbjerg, og vi har heldigvis stadig Henrik Høgstrup til at guide os - de udfører alle et stort arbejde - tak for det.

Mordbranden i Vindinge 1832 - forkortet

Den uforkortede version kan læses på hjemmesiden.

I går mandag den 11. ds. blev her ved byen på den såkaldte galgebakke Ane Rasmusdatter henrettet for begangen mordbrand i Vindinge, hed det i "Avis for Roeskilde Bye og Omegn" den 12. marts 1833, dagen efter henrettelsen. Branden er beskrevet af Hans-Christian Eisen i Vindinge Lokalhistoriske Tidende 2/1985, hvor især omfanget af og problemerne ved brandvæsenets indsats er omtalt. Ikke mindre end 6 hestetrukne sprøjter nåede frem, alligevel brændte to gårde og et hus. Brandmajoren blev bagefter kritiseret, men udtalte, at ildebrandene i landsbyerne kun kunne begrænses ved at hver by fik sin egen sprøjte med uddannet mandskab.

Det skete først mange år senere. Vindinges sprøjtehus blev placeret op ad kirkegårdsmuren mod øst, hvor man stadig aner spor af det på muren. Mange af gårdene lå dengang nærmest klinet op ad hinanden og var bygget af brandfarlige materialer, bindingsværk og stråtag. Som brandmajoren påpegede, var det også et problem med *den fordærlige uskik med sædestakke i og ved gårdene*. Men denne brand var speciel ved at være påsat som en ”mordbrand”, hvis baggrund, motiver og følger skal søges belyst i det følgende. Gerningsmanden blev hurtigt fundet og viste sig at være en kvinde.

Ane Rasmusdatter

Ane Rasmusdatter, der i 1832 var 43 år, og hendes mand havde haft gården matr.nr.19 på knap 38 tdr. land i fæste, men måtte gå fra den igen og boede nu med deres børn til leje i et af nabohusene som fattige ”indsiddere”. Ifølge Ane Rasmussens svoger havde hun anstiftet branden i afmagt over egen fattigdom, af misundelse og lyst til hævn over efterfølgerne. Når mordene ikke blev fuldbyrdet, skyldtes det, at en omstrejfer havde fået lov at overnatte i stalden og så, hvad der skete, og fik vækket familien.

Peder Jørgensen

Den 40-årige Peder Jørgensen, der nu ejede gården, matr.nr.19, hvor branden startede, var gift med den 37-årige Anna Jørgensdatter. I 1832 havde de 4 børn på 12, 7, 5 og 2 år og en plejedatter på 4. De klarede sig bedre end forgængerne og var begunstiget af den stabilisering og begyndende fremgang for kornlandbruget, som indtrådte fra omkring 1830 og afløste de foregående kriseår.

Niels Jensen

Lige syd for Peder Jørgensens gård og nærmest klinet op ad denne lå den 35-årige Niels Jensens gård, den senere Moesgård, med 67 tdr. land. Hans

28-årige kone hed Ane Rasmusdatter ligesom ildspåsætter, og de havde en datter på 6 år og en søn på 3. Niels Jensen var selvejer ligesom nabo.

Branden

Branden brød ud hos Peder Jørgensen ved halv 3 tiden natten til den 18. september 1832, da lo og lader var fulde af korn. Avis for Roeskilde Bye og Omegn fulgte op på begivenheden ugen efter: *Beboerne i den første gård vare nær blevne indebrændte. Nøgne måtte de undflye luerne. ... Førend folk blev samlet, var nabogården tilhørende Niels Jensen tillige antændt, den største del af bohavet blev reddet, men begge gårde nedbrændte aldeles tilligemed den hele avl, da alt var hjembragt. Tabet var stort, thi sæd og bohave var slet ikke og bygningerne kun ringe assureret. Beboerne er selvejere og kunne altså ikke vente anden hjælp end goddædigheden selv.* På gårdens toft ud mod vejen lå *et mindre hus*, som tilhørte en af byens smede, Peder Nielsen. Det havde siden 1828 været lejet ud til kirkesanger og skolelærer Molbergs enke, Marie eller ”madam Molberg”, og blev også offer for flammerne. Også her lykkedes det at redde en del af bohavet.

Indsamlingerne

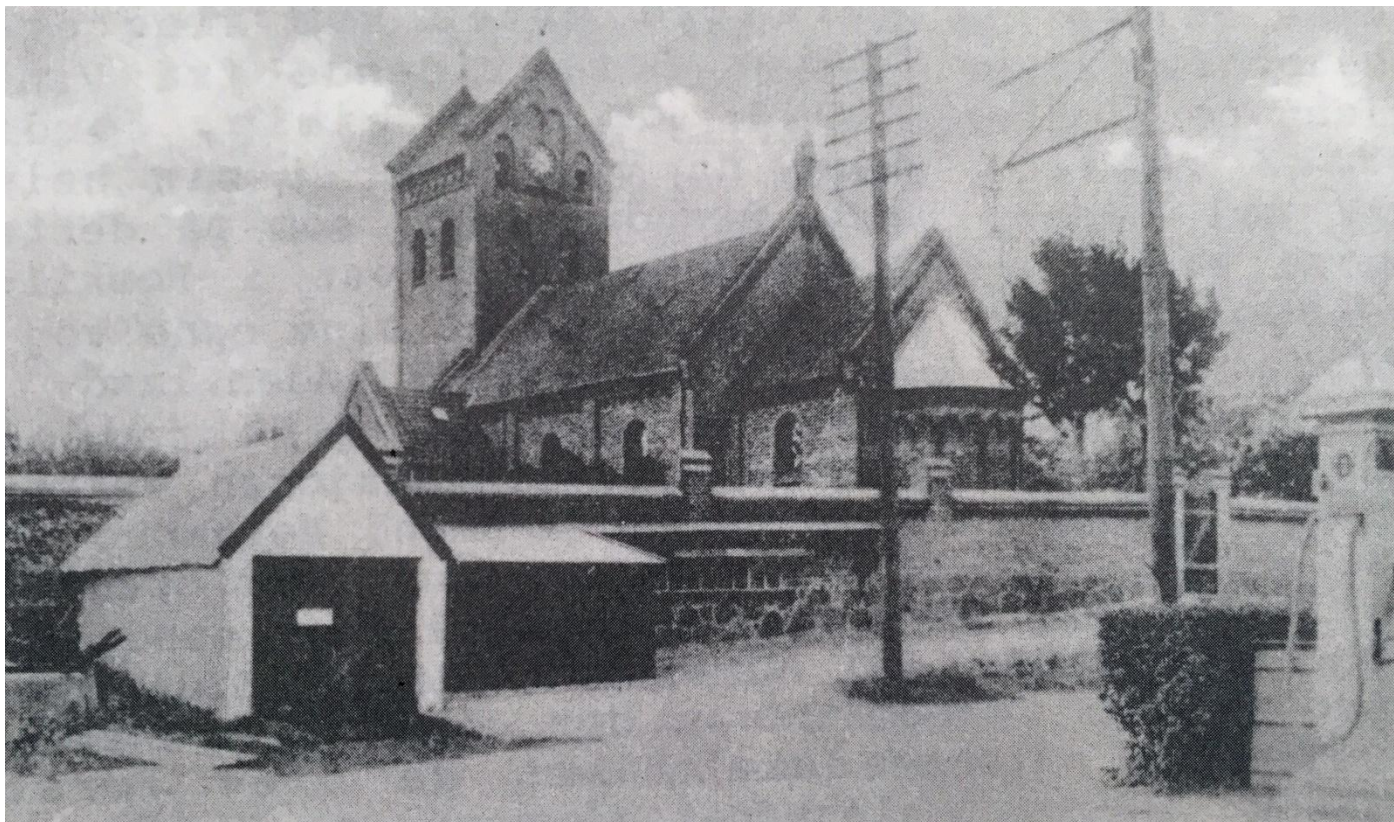
Der blev nedsat en komite til indsamling af *ædelmodige bidrag* med herredsfoged Bluhme i spidsen. Der blev indsamlet både penge og naturalier, tøj, korn og foder mv., ikke kun i Roskilde, men også via Berlingske Tidende i København, hos en urtekræmmer, en hørkræmmer og på et apotek. I penge indkom fra Roskilde godt 70 rigsbankdalere, og fra hovedstaden godt 272, i alt 343 rigsbankdalere.

Den 3. februar 1833 – 4½ måned efter branden - blev pengene fordelt: Peder Jørgensen fik knap 150 rbd., Niels Jensen 150 rbd., Smeden 15 rbd., degneenken Madam Molberg 5 rbd. og en tjenestedreng 15 rbd.

Henrettelsen

Det var skik ved henrettelser, at der blev udtaget karle fra de omkringliggende sogne til at stå vagt med hver sin høtyv om retterstedet.

Fra Reerslev blev en ung karl, Ludvig, sendt til Galgebakken ved Frederiksborgvej nord for Roskilde. Fra ham stammer beretningen. Folks sympati var på mange måder med den arme Ane Rasmusdatter, og de nærmeste, deriblandt Ludvig, glemte aldrig skarpretterens ord ”Læg dig ned!”, eller Ane, der hele tiden forhåbningsfuldt kiggede hen ad vejen, om der dog ikke kom bud om benådning. Men halshugget blev hun.

Vindinge Kirke

Begravelsen

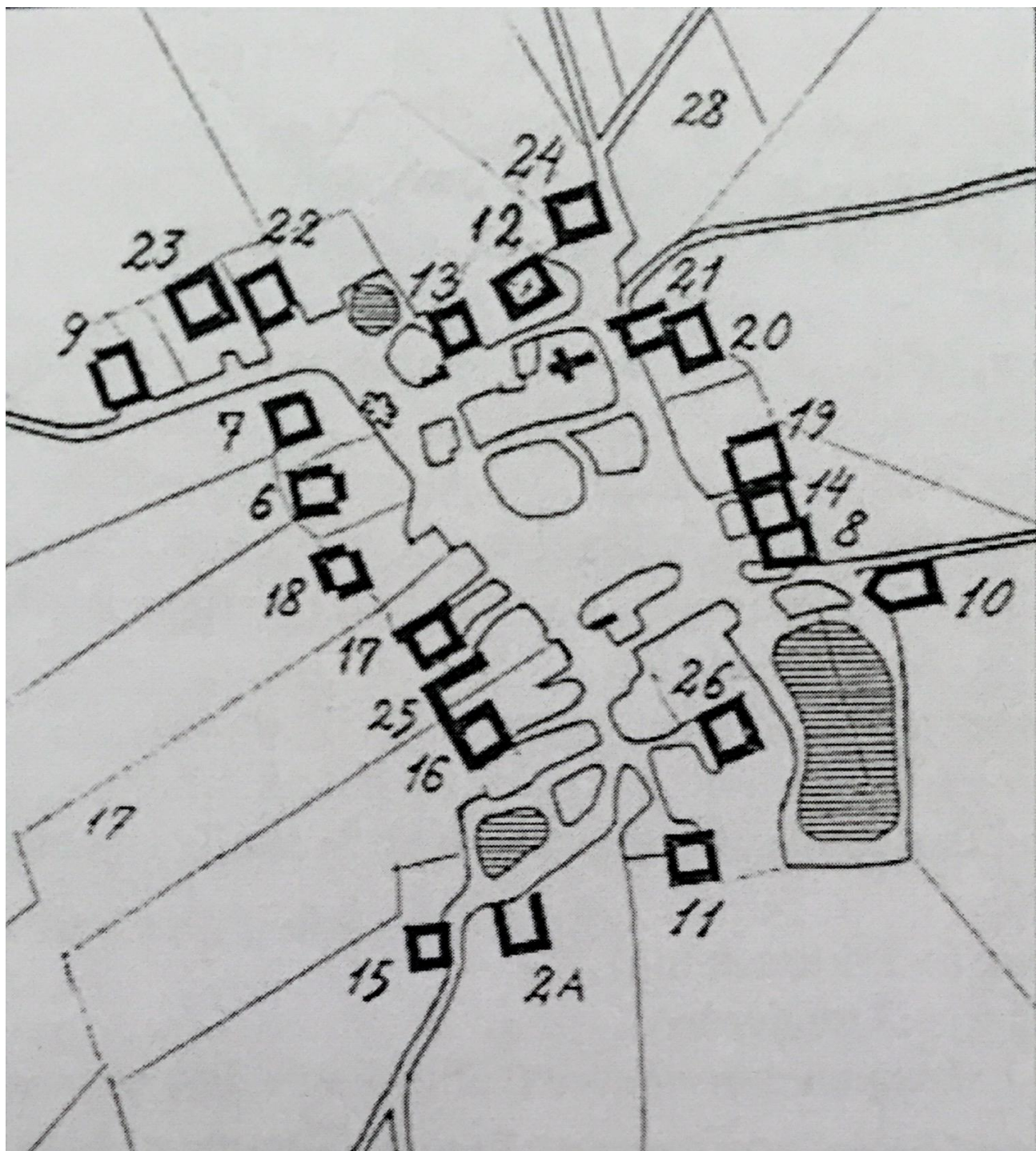
Da herredsfoged Bluhme bagefter spurgte, hvem der ville tage sig af den døde, stod unge Ludvig frem og sagde, at han nok skulle gå til Vindinge og ordne det nødvendige til en begravelse.

Ludvig gik så til graveren i Vindinge, som var villig, og til pastor Ditzel, som ikke måtte medvirke. De fik Ane transporteret til Vindinge på et bondekøretøj, og her stod mange folk opstillet ved kirke muren, deriblandt Anes mand, Nilaus Nielsen, og deres børn. Ludvig skal da have sagt: ”Siden vi ingen præst har, så kom du og kast den første skovl på din

kone”. Det gjorde den stakkels mand, hvorefter han besvimele. Så kastede graveren og Ludvig graven til.

Anes grav skal have ligget i det sydøstre hjørne af kirkegården ud mod Kærvej, ironisk nok lige ud for, hvor byens sprøjtehus blev placeret.

”Ingen er senere blevet begravet på det sted”, hed det i 1942. – I dag er der fællesgrav.

Kirkegården ved Vindinge Kirke

Aktivitetskalender 2016

10. maj kl. 18:30 Rundt i Vindinge

En byvandring i det gamle og nye Vindinge - ved Helge Land Hansen

Mødested: Parkeringspladsen ved Hallen

Efterfølgende Kaffe og spørgsmål til et panel af ældre Vindinge borgere. Kl. ca. 20:00 i Fælleslokalet på Vindinge Skole.

23. juni kl. 19:00 Sankt Hans aften - Ved volden

Båltale ved sognepræst Sofie Frost Bondorf

Bålet tændes kl. 21:00 - Øl/vand/vin kan købes.

11. sept. kl. 9:00 - Efterårs bustur hjemkomst ca. kl. 17:00

Hvor turen går hen? - Det kommer i næste nummer af Byhornet.

Tilmelding til formanden.

Mødested: Parkeringspladsen Lønbjergvej - ved vandværket

17. sept. Kl. 11:00-14:00 Åbent hus i Arkivet

Nærmere oplysninger i næste nummer af Byhornet - men sæt allerede nu kryds i kalenderen.

16. nov. kl. 19:00 Generalforsamling

I Fælleslokalet på Vindinge Skole kl. 19:00

Dagsorden iflg. vedtægterne

Bestyrelsen

Formand

Vivi Risbjerg Sørensen, Højvanggård 34
Telf: 22756837, Mail: vivivindinge@hotmail.com

Kasserer

Susanne Kisby Andersen, Mørbjergvænget 98,
Telf: 20423718, Mail: blochandersen@c.dk

Næstform

Hanne Buch-Larsen, Kærvej 19,
Telf: 40821442, Mail: hanne@buch-larsen.dk

Bestyrelsesmedlem - Arkivansvarlig

Pia Jakobsen, Østervænget 20,
Telf: Mail: vindingelf@yahoo.com

Bestyrelsesmedlem - Bladet Byhornet

Bjarne Larsen, Mejeristræde 1,
Telf: 20952997, Mail: bjarne@roskildevideo.dk

Bestyrelsesmedlem

Peter Andersen, Lønbjergparken 17,
Telf: 61773653, Mail: palm44@vindingenet.dk

Bestyrelsesmedlem

Svend Erik Thielke, Lønbjergvænget 2,
Telf: 23119175, Mail: jset@mail.dk

Suppleanter

Benny Svarrer Jensen, Sandvejen 31A
Mail: benny.svarrer@mail.dk

Marianne Hansen, Havremarken 11,
Mail: manibrunshoj@gmail.com